

TROLDSPÆJLET

Meddelelsesblad for Karin Michaëlis Selskabet. nr. 9. af 11. marts 2008.

ÅRSMØDE 2008 I KARIN MICHAËLIS SELSKABET.

LØRDAG DEN 29. MARTS 2008 KL. 14.00 I "KVINFO", CHRISTIANS BRYGGE 3. (LIGE VED SIDEN AF "DEN SORTE DIAMANT"/DET KONGELIGE BIBLIOTEK). NÆRMESTE BUS ER LINIE 66 OG VANDBUS 901/902.

ÅRSMØDET FALDER I TRE DELE - NEMLIG TO FOREDRAG EFTERFULGT AF DEN ÅRLIGE GENERALFORSAMLING I SELSKABET. ALLE ER VELKOMNE - ADGANG ER GRATIS TIL DE TO INDLEDENDE FOREDRAG, MEN ÅRETS GENERALFORSAMLING ER FORBEHOLDT SELSKABETS MEDLEMMER.

KUNSTNERISK FRIHED.

Barnet og kvinden som æstetisk strategi hos Karin Michaëlis.
V/ Anne Birgitte Richard

Anne Birgitte Richard, lektor dr. Phil., ansat ved Institut for Kultur og Identitet ved Roskilde Universitetscenter: "Min disputats *Køn og kultur* (2005) behandlede kvindelige forfattere fra 1930'erne læst ind i en kulturel kontekst; jeg har både før og siden arbejdet med litteraturhistorie, kvindelitteraturhistorie og litteraturhistoriografi og er desuden optaget af tværæstetiske, teoretiske og analytiske aspekter af litteratur, kunst, kultur - og køn. Til den nyeste danske litteraturhistorie fra Gyldendal bidrager jeg med kapitler om Agnes Henningsen, Thit Jensen, Gyrithe Lemche, Ingeborg Vollquartz - og Karin Michaëlis."

KARIN MICHAËLIS OG PSYKOANALYSEN.

V/ Ole Andkjær Olsen.

Da der indtil videre kun foreligger ganske få oplysninger om KM's syn på og personlige kontakt med psykoanalysen, vil oplægget være koncentreret omkring spørgsmålet, i hvilken udstrækning KM med sine kvindeskildringer foregreb og eventuelt befordrede erkendelser, der først senere fandt en mere teoretisk formulering inden for psykoanalysen. I denne forbindelse gives der eksempler på psykoanalytiske behandlinger af KM's værker, ligesom der drages paralleller til psykoanalytiske teorier om kvindens psykologi.

Ole Andkjær Olsen, mag.art. i litteraturvidenskab, dr. phil., arbejder p.t. på et projekt om dansk psykoanalyses historie under Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

ÅRSMØDE

Efter ovenstående afholdes ÅRSMØDE (generalforsamling) i Karin Michaëlis Selskabet med følgende dagsorden:

- 1) Valg af dirigent, referent og godkendelse af dagsorden.
- 2) Styrelsen aflægger årsberetning.
- 3) Kassereren fremlægger årsregnskabet med påtegning af revisor.
- 4) Indkomne forslag.
- 5) Valg af medlemmer og suppleanter til styrelsen.
- 6) Valg af revisor.
- 7) Fastsættelse af årskontingent.
- 8) Nye initiativer.
- 9) Eventuelt.

Revideret årsregnskab, opdateret medlemsliste, oversigt over bestyrelsen og eventuelle andre for årsmødet nødvendige papirer vil blive udsendt til medlemmerne ca. en uge for mødet.

I forbindelse med Ole Andkjær Olsens oplæg, vil formodentlig blive omtalt en kronik, som Karin Michaëlis i sin tid skrev om "den tomme plet". Den bringes her i sin helhed:

"Politiken"s Kronik. 26-4-1929.

Den tomme Plet.

Karin Michaëlis fortæller om en smuk Dame, der en skønne Dag pludselig aabenbarede et uanet Malertalent og i Løbet af faa Timer fremtryllede et Kunstværk, som er blevet efterfulgt af en Række andre.

Naturligvis vedkommer hendes Ydre ikke Sagen det fjerneste. Det, der er sket, forbliver lige gaadefyldt, hvad enten Pigen kaldes køn eller grim, indtagende eller frastødende. Snarest burde hun være grim og frastødende. Hvorfor skal nogle have saa meget og andre saa lidt ? Hun har for meget. Rent vanvittigt meget for meget. Det burde forbydes ved Lov.

Naar jeg nu om lidt fortæller, hvad det drejer sig om, er jeg vis paa, at mange pæne Mennesker vil trække paa Smilebaandet og mumle: - Ja, dig kan man da bilde alting ind ! Heldigvis har jeg Papirene i Orden og kan fremlægge Bevis for min Paastand. Det maa ellers være kedeligt, naar man netop har oplevet noget grumme utroligt, saa at se Beviset snappes væk for Næsen af En - som nu denne Kong Amanulla, der besad en saa helbredende Karft, at en mangeaarig Døvstum faar Mælet tilbage, bare ved at kysse hans kongelige Støvlesnude - men i næste Nu styrter død til Jorden.

Saa tør jeg vel mene, man er tilstrækkelig forberedt paa noget højst usædvanligt, saadan i Retning af et lille rask Mirakel. Altsaa begynder vi med Begyndelsen.

Hun er køn. Meget køn. Selv Kvinder finder hende smuk ! - For blot at nævne hendes Øjne. Ja, hun stammer nu ogsaa baade fra Danmark, Irland og Kanada med vist et Par Draaber sorteste Afrika.

Blandingen er faldet heldig ud.

Jeg traf hende for fire, fem Aar tilbage. Om hendes Ydre var videre ejendommeligt, gjorde jeg mig ikke klart. Man kom ikke længere end til Øjnene. Dybe, melankolske Violøjne - maaske var de brune, grønne eller spættede, hvad véd jeg - men det véd jeg, at de Øjne var noget for sig. De ligesom saa uden at se, eller rettere syntes at se langt, langt bort og forblive i evig dvælende Undren over det fjerne, for os usynlige, der oplod sig for dem. Saa efor jeg...at hun bare var rigtig godt nærsynet.

Se, det vedkommer paa en Maade ikke Miraklet - eller maaske gør det det nu alligevel...

Hvad mere var der af slaende at sige om hende ? Jo, hendes Smag. Smag og Smag er mange Ting, ofte staar Smagen i nøjagtigt Forhold til Pengepungens Størrelse og de medfødte Omgivelser. Men saa findes der enkelte Individder, der synes at have faaet Privilegium paa at anbringe Møbler,

Billeder og Ragelse paa samme uomtvisteligt eneste rigtige Maade, som Skaberen, naar han arrangerer Blomster langs en Grøftkant. Giv Ruth et Par Papkasser, noget Sækkelærred og en Smule Limfarve, og i *no time* vil hun have fremtryllet et lille privat Paradis. Nu var Ruth saa heldigt situeret, at hun foruden Papkasser og Limfarve ogsaa kunde tillade sig at anskaffe de herligste og sjældneste Ting fra alle de Klodens Egne, hvor hendes rastløse Rejseliv førte hende hen.

Kom man ind i hendes Hjem - hvert Aar et nyt, for hun yndede at rive sine Telte ned og søge nye Græsgange - følte man sig forunderlig vel til Mode, fik Lyst til at synke ned, falde hen, lade fem være lige og blot have det godt. Alt om hende var dristigt, uden at være skrigende, usædvanligt uden at være søgt, og fremfor alt, uligt hvad man før havde set.

Men lad os holde os tæt op ad Sagen: Ruth bestilte ingen Verdens Ting, hun spaserede kun omkring i Verden, købte fine Klæder, spillede (og vandt !) i Monte Carlo, satte mændene Fluer i Hovedet, og havde styrtende travlt. Var det nu faldet i hendes Lod at skulle fortjene sit Brød som andre Dødelige, hvad saa ? Formodentlig var hun blevet en stor indendørs Arkitekt. Maaske en ypperlig Filmsdiva. Ja, eller en første Rangs Kokkepige. Hendes Salater... Naa !

Der var kun et dunkelt Punkt i hendes Liljetilværelse: Midt i den harmoniske Livsglæde, der oftest prægede hende, kunde hun nedsynke i dystert Tungsind. Selvmorderisk Tungsind. Og der undslap hende da Ord som: - Der er ligesom en tom Plet inde i mig, som aldrig bliver fyldt ud !

Nu kunde den tomme Plet foraarsages af Lediggang, men ledig var hun jo aldrig. Hun snusede og snagede i alt, som de fleste smaa Evadøtre, naar Lejlighed gives. Der er Bøger, der er Musik og Teater. Der er Bjerger, som skriger efter at blive bekravlet, Søer, der tigger om at blive besejlet eller besvømmet, Luft, der gisper efter at blive befløjet. Der er nok at fylde Tid ud med.

Men Pletten var der, den tomme Plet...

En Regnvejrsdag fandt jeg hende og en anden ung Dame i Færd med at tegne Kostymer til en fantastisk Operette. Tegningerne blev koloreret med Vandfarve. Det hele var ganske uskyldigt, hverken værre eller bedre end saa meget andet Dilettanteri. Alligevel ærgrede det mig at se Ruth sidde og grise med noget, der ingenting var, og jeg sparede ikke paa Sandheden. Hun undskyldte sig med Regnvejret, snakkede om den tomme Plet og lovede for øvrigt at stoppe med de Narrestreger.

Nu skete der det - tilgivelige - at Kærligheden kom ind i hendes Liv. Hun giftede sig og blev den ideale Hustru og Husfrue. Efter Vandreaarene passede det hende særdeles at sidde og spinde paa Stedet, som en anden lille Mis, der hygger sig i Ovnkrogen. Men efter nogen Tid kom de melankolske Anfald paa ny. Det forbistrede tomme Rum stod stadig lige tomt. Livsledens Orm gnavede og bed i hende. Hun klagede: - En skønne Dag er det alt sammen forbi, man forsvinder uden at efterlade sig Spor. Det er, som havde man aldrig været til !

Vi er naaet til Slutningen af Julemaaned 1928. Fortalte jeg, at hendes Hjem er en Seværdighed af moderne Kunst ? At hun gennem Ægteskab er besvogret med en af Landets ypperste Kunstnere, hvis bedste Lærreder pryder hendes Vægge ? Men op under Jul henter samme svoger et Billede, der kun hang paa Prøve. Da man ikke kunde beslutte sig for Køb, har han solgt det til en anden. Paa Væggen opstaar en tom Plet. Denne maa, paa en eller anden Vis, have svaret til den tomme Plet inde i Ruth. Over Vægpletten glemmer hun al anden Skønhed, Lykke, Venner. Der kan anskaffes et nyt Billede, bevares vel, heldigvis, vil blive anskaffet et, men man maa give sig Tid, se sig for, finde det rigtige. Den tomme Plet griner ilde...

Mand og Hustru sidder over for hinanden ved Frokostbordet. Ruths øjne er som rene Mergelgrave af Haabløshed. Med et breder et forklaret Smil sig over hendes Aasyn: - Véd du hvad, jeg tror, jeg prøver at smøre lidt op paa Væggen, til vi faar os et andet Billede ! - Gør du det, min Ven, siger Manden, vis paa, at hvad hun end smører op, rent bestialsk hæsligt vil det næppe kunne blive.

Knap er han ude af Døren, før hun telefonerer til Farvehandleren og beder ham øjeblikkelig sende "alle de Farver, hendes Svoger plejer at benytte, samt Pensler, Palet og andet Tilbehør". Hvordan hun skal bære sig ad dermed, aner hun ikke. Aldrig har hun presset Farve af en Olietube, grundet et Lærred eller haft en Palet paa sin Tommel. Da sendingen arriverer, er hun ved med Sortkridt at ridse op paa den bare Væg, hvad hun saadan tænker sig vil passe til at dække Pletten. Skal hun mon tage Bilen, suse over til sin Svoger og spørge ham, hvordan man bærer sig ad med at lave et Maleri ? Nej ! Før dø !

Hendes Mand vender hjem henunder Aften. Hun trækker ham ind: - Kom og se ! Han ser. Ser igen. Fatter det ikke. Kan ikke tro.

Ruth er dødelig udmattet. Øjnene flakker som i Feber.

Den tomme Plet paa Væggen er fyldt ud med en legemsstor gyldenhudet, halvt siddende, halvt liggende Kvinde. Ansigtet er bøjet ned mod den ene Skulder, Lyset falder ind gennem et smaarudet Vindue, foran Vinduet er et Ibenholts Bord med en stor Lerkrukke.

Samme Aften hentes Svogeren. Ruths Hjerter hamrer af Angst for Sagkyndighedens Dom. Maleren udbryder mere drastisk end smukt: - Saa du vil bilde mig ind, du har begaaet det dér ? Det er den mest dundrende Løgn, jeg endnu har hørt ! Det Billede er malet af en gammel dreven Kunstner. Men hvem Fanden er det ? Jeg kender ham ikke...

Ruth kan ikke faa ham overbevist. Han tror, man har ham til Bedste. Omsider siger han: - Hvis *du* har malet hende dér, saa tør *jeg* den Dag i Morgen, uden at kende en Tone, staa op og dirigere det kongelige Kapel til en af Beethovens Symfonier !

Den Nat faar Ruth ikke meget Blund i Øjnene. Billedet er malet, det er en Kendsgerning og ingen Drøm. Men hvordan er det gaaet til ? Og hvad nu ? Er det med at male som med at skrive ? Der siges, at de fleste Mennesker vil kunne skrive én læseværdig Bog, Bogen om sig selv. Skulde dette Billede, der forestiller en ung Negerinde, blive saavel det sidste som det første ? Hun staar i Flamme, har Fornemmelsen af at brændes op. Hun maa over for sig selv have slaaet fast, om hin guddommelige Lykkefølelse, der udløstes under Skabelsen, vil kunne gentage sig eller ej.

Ja, den gentager sig. Hendes unge Søster kommer tilrejsende for at staa Model. Ved Ankomsten har Ruth allerede, efter Hukommelsen, ridset Skikkelsen op - ikke en Linje behøver at rettes. Søsterens gulrøde Haar, som i naturlig voldsomt Brus fyger ud om Hovedet, spruder og funker paa Billedet i et knitrede Farvefyrværkeri fra maaneblegt og irgrønt til blodrøde solgennemglødede Stænk. Den dybrøde Kjole smyger sig saa lindy om det purunge, allerede kvindefrodige Legeme, at man fornemmer Anatomis skjulteste Enkelthed. Hvor Knæ støder til Knæ, er det blufærdigt forlegne gengivet med formelig gribende Livagtighed: man maa synes, at et ellers flygtende Nu her er evighedsfæstnet. Ansigtets Lighed er slaende, men skæmmes noget af en for massiv rød Klat paa den ene Kind. Halvfigurbilledet af Søsteren - i samme Kjole, med et grelt Tørklæde slynget om Halsen - er om muligt endmere vellykket. Ligheden er overdaadig. Dette unge Menneskebarn med de smaa missende Øjne langt inde i Haarets Glorie virker som en saftsvulmende Blomsterknop, der kun mangler det sidste Solkys for at folde sig ud i sansbedaaende Prag.

Nu kan Ruth ikke mere standse. Feberen har taget hende.

Næste Billede viser en gammel Kvinde, klædt i Sort, rank, lænet ind mod en gyldenlødete Stol. Hendes Aasyn er mærket af Tid og Sorg. Rynket er Huden, vissent Haaret, falmet de blide blaa Øjne. Hun ser frem for sig med Alderdommens trøstesløst resignerede Smil, der stumt siger: Bryd jer ikke om mig, min tid er snart omme !

Det er just ikke det Indtryk, man faar af Ruths sidste Billede, forestillende hendes irsk-kanadiske Fru Mama. Den Dame har langt igen, inden hun skal tømme Forsagelsens bitre Pokal. Som hun staar dér, myndig, slank, udfordrende, med et valmuefarvet Sjal slængt over Skulderen à la Carmien, virker hun som en prægtig Urtidskvinde, der, den Dag i Dag, med sine to blotte Hænder roligt vilde binde an med en vild Bjørn. Hvilken Hage ! Hvilken Kraft i det bydende, overmodige Blik !

Den tomme Plet er fyldt ud.

Men Gaaden er lige gaadefuld nu som hin Dag for et Par Maaneder siden, hvor Ruth, uden at have Anelse om at blande Farver, i Løbet af tre Eftermiddagstimer anlagde og fuldførte Kompositionen med den nøgne Negerinde.

Thurø, Foraaret 1929.

Karin Michaëlis.

EKSKURSION TIL THURØ.

Selskabet afholder en forårsekskursion til Thurø (Den Grønne ø).

Lørdag den 17.maj 2008.

Medlemmer og andre interesserede er velkomne.

Besøg på følgende lokaliteter: Karin Michaëlis grav på Thurø Kirkegård. "Torelore" - det hus Sophus og Karin Michaëlis byggede på Thurø, og som blev K.M.s hjem de følgende mange år. "Guldfuglen" og Bergmannshus, K.M.s sidste bolig indtil hun i 1947 måtte sælge og flytte til København. I dag bibliotek og lokalhistorisk arkiv.

Frokost og efterfølgende besøg i Brechts Hus, Skovsbostrand. I dag kunstnerbolig for danske og internationale kunstnere. Afrejse ca. kl. 16.

Praktiske oplysninger: Individuel rejse fra København til Nyborg. Der afgår tog fra København 8.53, med ankomst til Nyborg kl. 10, hvor man bliver afhentet i bus, som er til rådighed resten af dagen.

Priser: Tog København-Nyborg retur ca.190 kr. Bus 300 pro persona, frokost 20 kr. Turen gennemføres under forudsætning af 10 tilmeldinger. Tilmelding er bindende og kan ske til Solveig C.Dupont på e-mail: sd@cnas.dk eller på adressen : Hyldebjerg 25, 4330 Hvalsø. Tilmeldingsfrist 1. maj 2008.

Vi håber rigtig mange får lyst til at deltage.

Tilmeldte vil få et brev med yderligere oplysninger incl. togtider fra andre destinationen end København.

Møde i august for formidlere/foredragsholdere af K.M.s liv og virke.

Karin Michaëlis Selskabet påtænker i august at holde et møde i Odense for formidlere/foredragsholdere til gensidig inspiration, og vil i den forbindelse gerne vide om der er flere af jer end de 10 vi p.t. er i kontakt med. Hvis I er interesseret hører vi gerne fra jer: send en e-mail til formanden på noo-ibo-thuroe@mail.dk

Der planlægges et medlemsmøde i november om "Emigranter på flugt for Nazismen" i anledning af 75-året for Hitlers magtovertagelse i jan.33. Tid og sted meddeles senere.